

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

**ХАЛЫҚАРАЛЫҚ АҚПАРАТТЫҚ ЖӘНЕ
КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР
ЖУРНАЛЫ**

**МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ
ИНФОРМАЦИОННЫХ И
КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ**

**INTERNATIONAL JOURNAL OF INFORMATION
AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES**

2025 (21) 1

ақпан - наурыз

ISSN 2708–2032 (print)
ISSN 2708–2040 (online)

БАС РЕДАКТОР:

Исахов Асылбек Абдишимович — есептеу теориясы саласында математика бойынша PhD доктор, "Компьютерлік ғылымдар және информатика" бағыты бойынша қауымдастырылған профессор, Халықаралық ақпараттық технологиялар университетінің Басқарма Төрағасы – Ректор (Қазақстан)

БАС РЕДАКТОРДЫҢ ОРЫНБАСАРЫ:

Колесникова Катерина Викторовна — техника ғылымдарының докторы, профессор, Халықаралық ақпараттық технологиялар университетінің ғылыми-зерттеу қызметі жөніндегі проректор (Қазақстан)

ҒАЛЫМ ХАТШЫ:

Ипалакова Мадина Түлегеновна — техника ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Халықаралық ақпараттық технологиялар университетінің ғылыми-зерттеу қызметі жөніндегі департамент директоры (Қазақстан)

РЕДАКЦИЯЛЫҚ АЛҚА:

Разак Абдул — PhD, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті киберқауіпсіздік кафедрасының профессоры (Қазақстан)
Лучино Томмазо де Паолис — Саленто Университеті (Италия) инновация және технологиялық инжиниринг департаменті AVR зертханасының зерттеу және әзірлеу бөлімінің директоры

Лиз Бэкон — профессор, Абертей Университеті (Ұлыбритания) вице-канцлерінің орынбасары

Микеле Пагано — PhD, Пиза Университетінің (Италия) профессоры

Өтелбаев Мұхтарбай Өтелбайұлы — физика-математика ғылымдарының докторы, профессор, КР ҰҒА академигі, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті математика және компьютерлік модельдеу кафедрасының профессоры (Қазақстан)

Рысбайұлы Болатбек — физика-математика ғылымдарының докторы, профессор, Есептеу және деректер ғылымдары департаментінің профессоры, Astana IT University (Қазақстан)

Дайнеко Евгения Александровна — PhD, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті ақпараттық жүйелер кафедрасының профессор-зерттеушісі (Қазақстан)

Дузаев Нуржан Токсужаевич — PhD, қауымдастырылған профессор, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті цифрландыру және инновациялар жөніндегі проректор (Қазақстан)

Синчев Бахтгерей Куспанович — техника ғылымдарының докторы, профессор, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті ақпараттық жүйелер кафедрасының профессоры (Қазақстан)

Сейлова Нургуль Абдуллаевна — техника ғылымдарының докторы, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті компьютерлік технологиялар және киберқауіпсіздік факультетінің деканы (Қазақстан)

Мұхамедиева Ардак Габитовна — экономика ғылымдарының кандидаты, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті бизнес медиа және басқару факультетінің деканы (Қазақстан)

Абдикаликова Замира Тұрсынбаевна — PhD, қауымдастырылған профессор, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті математика және компьютерлік модельдеу кафедрасының меңгерушісі (Қазақстан)

Шильдибеков Ерлан Жаржанович — PhD, қауымдастырылған профессор, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті экономика және бизнес кафедрасының меңгерушісі (Қазақстан)

Дамелия Максұтовна Ескендірова — техника ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті киберқауіпсіздік кафедрасының меңгерушісі (Қазақстан)

Ниязгулова Айгуль Аскарбековна — филология ғылымдарының кандидаты, доцент, профессор, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті медиакоммуникация және Қазақстан тарихы кафедрасының меңгерушісі (Қазақстан)

Айтмағамбетов Алтай Зуфарович — техника ғылымдарының кандидаты, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті радиотехника, электроника және телекоммуникация кафедрасының профессоры (Қазақстан)

Бахтиярова Елена Азизбековна — техника ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті радиотехника, электроника және телекоммуникация кафедрасының меңгерушісі (Қазақстан)

Канибек Сансызбай — PhD, қауымдастырылған профессор, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті киберқауіпсіздік кафедрасының профессор-зерттеушісі (Қазақстан)

Тынымбаев Сахиябай — техника ғылымдарының кандидаты, профессор, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті компьютерлік инженерия кафедрасының профессор-зерттеушісі (Қазақстан)

Алимереб Али Абд — PhD, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті киберқауіпсіздік кафедрасының қауымдастырылған профессоры (Қазақстан)

Мохамед Ахмед Хамада — PhD, Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті ақпараттық жүйелер кафедрасының қауымдастырылған профессоры (Қазақстан)

Янг Им Чу — PhD, Гачон университетінің профессоры (Оңтүстік Корея)

Талеуш Валдас — PhD, Адам Мицкевич атындағы (Польша) университеттің проректоры

Мамырбаев Оркен Жұмажанович — PhD, КР ҒЖБМ Ғылым комитеті ақпараттық және есептеу технологиялары институты ӨМК директорының ғылым жөніндегі орынбасары (Қазақстан)

Бушув Сергей Дмитриевич — техника ғылымдарының докторы, профессор, Украинаның "УКРНЕТ" жобаларды басқару қауымдастығының директоры, Киев ұлттық құрылыс және сәулет университеті жобаларды басқару кафедрасының меңгерушісі (Украина)

Белошицкая Светлана Васильевна — техника ғылымдарының докторы, доцент, Astana IT University есептеу және деректер ғылымы кафедрасының профессоры (Қазақстан)

РЕДАКТОР:

Мрзабаева Раушан Жалиевна — магистр, Халықаралық ақпараттық технологиялар университетінің редакторы (Қазақстан)

Халықаралық ақпараттық және коммуникациялық технологиялар журналы

ISSN 2708–2032 (print)

ISSN 2708–2040 (online)

Меншік иесі: АҚ «Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті» (Алматы қ.).

Қазақстан Республикасы Ақпарат және қоғамдық даму министрлігіне мерзімді баспасөз басылымын есепке қою туралы куәлік № KZ82VPY00020475, 20.02.2020 ж. берілген

Тақырып бағыты: ақпараттық технологиялар, ақпараттық қауіпсіздік және коммуникациялық технологиялар, әлеуметтік-экономикалық жүйелерді дамытудағы цифрлық технология.

Мерзімділігі: жылына 4 рет.

Тираж: 100 дана.

Редакция мекенжайы: 050040 Алматы қ., Манас к., 34/1, каб. 709, тел: +7 (727) 244-51-09.

E-mail: ijict@iitu.edu.kz

Журнал сайты: <https://journal.iitu.edu.kz>

© Халықаралық ақпараттық технологиялар университеті АҚ, 2025

Журнал сайты: <https://journal.iitu.edu.kz> © Авторлар ұжымы, 2025

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Исахов Асылбек Абдиашимович — доктор PhD по математике в области теории вычислимости, ассоциированный профессор по направлению "Компьютерные науки и информатика", Председатель Правления – Ректор Международного университета информационных технологий (Казахстан)

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА:

Колесникова Катерина Викторовна — доктор технических наук, профессор, проректор по научно-исследовательской деятельности Международного университета информационных технологий (Казахстан)

УЧЕНЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

Ипалакова Мадина Тулегеновна — кандидат технических наук, ассоциированный профессор, директор департамента по научно-исследовательской деятельности Международного университета информационных технологий (Казахстан)

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Разак Абдул — PhD, профессор кафедры кибербезопасности Международного университета информационных технологий (Казахстан)

Лучио Томмазо де Паолис — директор отдела исследований и разработок лаборатории AVR департамента инноваций и технологического инжиниринга Университета Саленто (Италия)

Лиз Бэкон — профессор, заместитель вице-канцлера Университета Абертей (Великобритания)

Микеле Пагано — PhD, профессор Университета Пизы (Италия)

Отелбаев Мухтарбай Отелбайулы — доктор физико-математических наук, профессор, академик НАН РК, профессор кафедры математического и компьютерного моделирования Международного университета информационных технологий (Казахстан)

Рысбайулы Болатбек — доктор физико-математических наук, профессор, профессор Astana IT University (Казахстан)

Дайнеко Евгения Александровна — PhD, профессор-исследователь кафедры информационных систем Международного университета информационных технологий (Казахстан)

Дузбаев Нуржан Токкужаевич — PhD, ассоциированный профессор, проректор по цифровизации и инновациям Международного университета информационных технологий (Казахстан)

Синчев Бахтгерей Куспанович — доктор технических наук, профессор, профессор кафедры информационных систем Международного университета информационных технологий (Казахстан)

Сейлова Нургуль Абадуллаевна — кандидат технических наук, декан факультета компьютерных технологий и кибербезопасности Международного университета информационных технологий (Казахстан)

Мухамедиева Ардак Габитовна — кандидат экономических наук, декан факультета бизнеса медиа и управления Международного университета информационных технологий (Казахстан)

Абдикаликова Замира Турсынбаевна — PhD, ассоциированный профессор, заведующая кафедрой математического и компьютерного моделирования Международного университета информационных технологий (Казахстан)

Шильдибеков Ерлан Жаржанович — PhD, ассоциированный профессор, заведующий кафедрой экономики и бизнеса Международного университета информационных технологий (Казахстан)

Дамеля Максумовна Ескендирова — кандидат технических наук, ассоциированный профессор, заведующая кафедрой кибербезопасности Международного университета информационных технологий (Казахстан)

Ниязгулова Айгуль Аскарбековна — кандидат филологических наук, доцент, профессор, заведующая кафедрой медиакоммуникации и истории Казахстана Международного университета информационных технологий (Казахстан)

Айтмагамбетов Алтай Зуфарович — кандидат технических наук, профессор кафедры радиотехники, электроники и телекоммуникаций Международного университета информационных технологий (Казахстан)

Бахтиярова Елена Ажибековна — кандидат технических наук, ассоциированный профессор, заведующая кафедрой радиотехники, электроники и телекоммуникаций Международного университета информационных технологий (Казахстан)

Канибек Сансызбай — PhD, ассоциированный профессор, профессор-исследователь кафедры кибербезопасности, Международного университета информационных технологий (Казахстан)

Тынымбаев Сахиябай — кандидат технических наук, профессор, профессор-исследователь кафедры компьютерной инженерии, Международного университета информационных технологий (Казахстан)

Алмисреб Али Абд — PhD, ассоциированный профессор кафедры кибербезопасности Международного университета информационных технологий (Казахстан)

Мохамед Ахмед Хамада — PhD, ассоциированный профессор кафедры информационных систем Международного университета информационных технологий (Казахстан)

Янг Им Чу — PhD, профессор университета Гачон (Южная Корея)

Талеуш Валлас — PhD, проректор университета имен Адама Мицкевича (Польша)

Мамырбаев Оркен Жумажанович — PhD, заместитель директора по науке РГП Института информационных и вычислительных технологий Комитета науки МНВО РК (Казахстан)

Бушуев Сергей Дмитриевич — доктор технических наук, профессор, директор Украинской ассоциации управления проектами «УКРНЕТ», заведующий кафедрой управления проектами Киевского национального университета строительства и архитектуры (Украина)

Белошницкая Светлана Васильевна — доктор технических наук, доцент, профессор кафедры вычислений и науки о данных Astana IT University (Казахстан)

РЕДАКТОР:

Мрзабаева Раушан Жалиевна — магистр, редактор Международного университета информационных технологий (Казахстан)

Международный журнал информационных и коммуникационных технологий

ISSN 2708–2032 (print)

ISSN 2708–2040 (online)

Собственник: АО «Международный университет информационных технологий» (г. Алматы).

Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Министерство информации и общественного развития Республики Казахстан № KZ82VPY00020475, выданное от 20.02.2020 г.

Тематическая направленность: информационные технологии, информационная безопасность и коммуникационные технологии, цифровые технологии в развитии социально-экономических систем.

Периодичность: 4 раза в год.

Тираж: 100 экземпляров.

Адрес редакции: 050040 г. Алматы, ул. Манаса 34/1, каб. 709, тел: +7 (727) 244-51-09.

E-mail: ijict@iitu.edu.kz

Сайт журнала: <https://journal.iitu.edu.kz>

© АО Международный университет информационных технологий, 2025

© Коллектив авторов, 2025

EDITOR-IN-CHIEF

Assylbek Issakhov — PhD in Mathematics in Computability Theory, associate professor in “Computer Science and Informatics,” Chairman of the Board – Rector of the International Information Technology University (Kazakhstan)

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF

Kateryna Kolesnikova — Doctor of Technical Sciences, professor, Vice-Rector for Research, International Information Technology University (Kazakhstan)

ACADEMIC SECRETARY

Madina Ipalakova — Candidate of Technical Sciences, associate professor, Director of the Research Department, International Information Technology University (Kazakhstan)

EDITORIAL BOARD

Abdul Razak — PhD, professor, Department of Cybersecurity, International Information Technology University (Kazakhstan)

Lucio Tommaso De Paolis — Director of the R&D Department of the AVR Laboratory, Department of Engineering for Innovation, University of Salento (Italy)

Liz Bacon — Professor, Deputy Vice-Chancellor, Abertay University (United Kingdom)

Michele Pagano — PhD, Professor, University of Pisa (Italy)

Mukhtarbay Otelbayev — Doctor of Physical and Mathematical Sciences, professor, academician of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, professor of the Department of Mathematical and Computer Modeling, International Information Technology University (Kazakhstan)

Bolatbek Rysbauly — Doctor of Physical and Mathematical Sciences, professor, professor of the Department of Computing and Data Science, Astana IT University (Kazakhstan)

Yevgeniya Daineko — PhD, research professor, Department of Information Systems, International Information Technology University (Kazakhstan)

Nurzhan Duzbayev — PhD, associate professor, Vice-Rector for Digitalization and Innovation, International Information Technology University (Kazakhstan)

Bakhtgerai Sinchev — Doctor of Technical Sciences, professor, Department of Information Systems, International Information Technology University (Kazakhstan)

Nurgul Seilova — Candidate of Technical Sciences, Dean of the Faculty of Computer Technologies and Cybersecurity, International Information Technology University (Kazakhstan)

Ardak Mukhamediyeva — Candidate of Economic Sciences, Dean of the Faculty of Business, Media and Management, International Information Technology University (Kazakhstan)

Zamira Abdikalikova — PhD, associate professor, Head of the Department of Mathematical and Computer Modeling, International Information Technology University (Kazakhstan)

Yerlan Shildibekov — PhD, associate professor, Head of the Department of Economics and Business, International Information Technology University (Kazakhstan)

Damilya Yeskendiroya — Candidate of Technical Sciences, associate professor, Head of the Department of Cybersecurity, International Information Technology University (Kazakhstan)

Aigul Niyazgulova — Candidate of Philological Sciences, Professor, Head of the Department of Media Communications and History of Kazakhstan, International Information Technology University (Kazakhstan)

Altai Aitmagambetov — Candidate of Technical Sciences, Professor, Department of Radio Engineering, Electronics and Telecommunications, International Information Technology University (Kazakhstan)

Yelena Bakhtiyarova — Candidate of Technical Sciences, associate professor, Head of the Department of Radio Engineering, Electronics and Telecommunications, International Information Technology University (Kazakhstan)

Kanibek Sansyzbay — PhD, research professor, Department of Cybersecurity, International Information Technology University (Kazakhstan)

Sakhybay Tynymbayev — Candidate of Technical Sciences, Professor, Research Professor, Department of Computer Engineering, International Information Technology University (Kazakhstan)

Ali Abd Almisreb — PhD, associate professor, Department of Cybersecurity, International Information Technology University (Kazakhstan)

Mohamed Ahmed Hamada — PhD, associate professor, Department of Information Systems, International Information Technology University (Kazakhstan)

Yang Im Chu — PhD, Professor, Gachon University (South Korea)

Tadeusz Wallas — PhD, Vice-Rector, Adam Mickiewicz University (Poland)

Orken Mamyrbayev — PhD, Deputy Director for Science, RSE Institute of Information and Computational Technologies, Committee for Science of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan (Kazakhstan)

Sergey Bushuyev — Doctor of Technical Sciences, professor, Director of the Ukrainian Project Management Association “UKRNET,” Head of the Department of Project Management, Kyiv National University of Construction and Architecture (Ukraine)

Svetlana Beloshitskaya — Doctor of Technical Sciences, professor, Department of Computing and Data Science, Astana IT University (Kazakhstan)

EDITOR

Raushan Mrzabayeva — Master of Science, editor, International Information Technology University (Kazakhstan)

«International Journal of Information and Communication Technologies»

ISSN 2708–2032 (print)

ISSN 2708–2040 (online)

Owner: International Information Technology University JSC (Almaty).

The certificate of registration of a periodical printed publication in the Ministry of Information and Social Development of the Republic of Kazakhstan, Information Committee No. KZ8ZVPY00020475, issued on 20.02.2020.

Thematic focus: information technology, digital technologies in the development of socio-economic systems, information security and communication technologies

Periodicity: 4 times a year.

Circulation: 100 copies.

Editorial address: 050040. Manas st. 34/1, Almaty. +7 (727) 244-51-09. E-mail: ijict@iitu.edu.kz

Journal website: <https://journal.iitu.edu.kz>

© International Information Technology University JSC, 2025

© Group of authors, 2025

МАЗМҰНЫ

ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖҮЙЕЛЕРДІ ДАМУДАҒЫ ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

М.М. Жалгасова, К.В. Колесникова

ІСВ ҚҰЗЫРЕТТІЛІК МОДЕЛІН ЖОБАЛАРДЫ БАСҚАРУДЫҢ САЛАЛЫҚ ҚАЖЕТТІЛІКТЕРІНЕ
БЕЙІМДЕУ.....8

Г. Мауина, А. Найзағараева, Э. Тулегенова, Б. Жүсіпбек, М.У. Худойберганов

АУЫЛШАРУАШЫЛЫҚ РЕСУРСТАРЫН БАСҚАРУДЫ ОҢТАЙЛАНДЫРУ ҮШІН SNAR ЖӘНЕ РСА
ҚОЛДАНУ АРҚЫЛЫ ФАКТОРЛАРДЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫН ТАЛДАУ.....21

Б. Тасуов, А.Н. Аманбаева, С. Сактиото

БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ЦИФРЛЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ
МАҚСАТЫНДА БҮЛТТЫ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУ.....40

Д.А. Шрымбай, Э.Т. Адылбекова, Х.И. Бұлбұл

БОЛАШАҚ МҰҒАЛІМДЕРДІҢ КӘСІБИ ДАЙЫНДЫҒЫН ДАМУ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....58

АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

А.А. Быков, А. Нұрланұлы, Н.А. Дауренбаева

ТЕМІР ЖОЛДЫҢ ЖЕР ТӨСЕМІНДЕГІ ГЕОФИЗИКАЛЫҚ ОҚИҒАЛАРДЫ БОЛЖАУ
ӘДІСТЕМЕСІ.....71

К.Б. Багитова, Ш.Ж. Мусиралиева, Л. Курмангазиева, Ж. Молдашева, И.Терейковский
ӘЛЕУМЕТТІК ЖЕЛІЛЕРДЕГІ ГРАФИКАЛЫҚ РЕСУРСТАРДЫ ӨНДЕУ МОДЕЛІ.....82

А.Б. Касекева, А.К. Адилова, А.А. Шекербек, А.С. Баегизова, К.О. Рахимов

БАЛА ДАМУЫНА ӘСЕР ЕТЕТІН ҚАЗАҚ ЛИНГВИСТИКАСЫНЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК-МӘДЕНИ
ДӘСТҮРЛЕРІН ЗЕРТТЕУГЕ АРНАЛҒАН АҚПАРАТТЫҚ ЖҮЙЕ ҚҰРУ».....98

С.Б. Муханов, Д.М. Амрин, С.Ж. Жакыпбеков

ТАРТЫЛҒАН ЖЕЛІЛЕРДЕГІ КЕЗЕКТІК ЖҮЙЕЛЕРДІҢ ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕРІН ЖҮЙЕ АРҚАЛЫҚ
ТАЛДАУ.....113

А. Оспанов, П. Алонсо-Жорда, А. Жумадилаева

ІОТ ДАТЧИКТЕРІ МЕН МАШИНАЛЫҚ ОҚУ ӘДІСТЕРІН ПАЙДАЛАНУАРҚЫЛЫ
ҚАЗЫРҒЫ ҚОЛДАНЫЛАТЫН ҚҰРМА ҚОЛДАУДЫҢ ОПТИМИЗАЦИЯСЫ: ЭМПИРИКАЛЫҚ
ЗЕРТТЕУ.....127

А.Т. Турсынова, Б.С. Омаров

МИ ИНСУЛЬТІНІҢ КТ КЕСКІНІН КЛАССИФИКАЦИЯЛАУҒА АРНАЛҒАН КӨРУ
ТРАНСФОРМАТОРЛАРЫ.....144

А.Г. Шаушенова, М.Ж. Базарова, Ж.Ж. Ажибекова, С. Шадинова, К.С. Бакенова

ӘРТҮРЛІ МАШИНАЛЫҚ ОҚЫТУ АЛГОРИТМДЕРІ АРҚЫЛЫ ҚҰЖАТТАРДЫ АВТОМАТТЫ
ТАЛДАУ МОДЕЛІН ҚҰРУ.....156

АҚПАРАТТЫҚ ҚАУІПСІЗДІК ЖӘНЕ КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРҒА АРНАЛҒАН

А.З. Айтмагамбетов, С.Ж. Жұмағали, Е.К. Коньсыбаев, М.М. Онгарбаева, И.В. Мелешкина

ҚАУІПСІЗ ЖӘНЕ ТИІМДІ ЛОГИСТИКА ҮШІН ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫ НАВИГАЦИЯЛЫҚ ПЛОМБАНЫ
ӨЗІРЛЕУ.....170

Б.А. Кумалаков, А.Б. Казиз

ҒИМАРАТТАРДАҒЫ KUBERNETES АРҚЫЛЫ ОРКЕСТРЛЕНГЕН КӨПАГЕНТТІК
ЖҮЙЕЛЕРДЕГІ АҚАУҒА ТӨЗІМДІЛІК ПЕН СЕНІМДІЛІК: УНИВЕРСИТЕТТІҢ КЕСТЕСІН
ЖОСПАРЛАУ КЕЙСІ.....185

Л. Рзаева, Д. Поголовкин, И. Шайя

ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ МЕН ВЕКТОРЛЫҚ ДЕРЕКҚОРДЫ ПАЙДАЛАНА
ОТЫРЫП, ХАТ АЛМАСУЛАРДЫ ТАЛДАУ ҚЫЗМЕТІН ЦИФРЛЫҚ КРИМИНАЛИСТИКА ҮШІН
ӨЗІРЛЕУ.....201

Е. Чуракова, О. Новиков, О. Барановский, Т.В. Бабенко, Н.Е. Аскарбекова

ГЕНЕТИКАЛЫҚ БАҒДАРЛАМАЛУ ӘДІСІМЕН ШАБЫЛ ВЕКТОРЛАРЫН ҚАЙТА ҚҰРУ.....226

СОДЕРЖАНИЕ

ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В РАЗВИТИИ СОЦИО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМ

М.М. Жалгасова, К.В. Колесникова

АДАПТАЦИЯ МОДЕЛИ КОМПЕТЕНЦИЙ ИСВ К ОТРАСЛЕВЫМ ПОТРЕБНОСТЯМ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЕКТАМИ.....8

Г.М. Мауина, А.А. Найзагараева, Э.Н. Тулегенова, Б.К. Жусипбек, М.У. Худойберганов
АНАЛИЗ ЗНАЧИМОСТИ ФАКТОРОВ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ SHAP И PCA ДЛЯ ОПТИМИЗАЦИИ УПРАВЛЕНИЯ АГРАРНЫМИ РЕСУРСАМИ.....21**Б. Тасуов, А.Н. Аманбаева, С. Сактино**

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОБЛАЧНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ЦЕЛЯХ ФОРМИРОВАНИЯ ЦИФРОВОЙ ГРАМОТНОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ.....40

Д.А. Шрымбай, Э.Т. Адылбекова, Х.И. Бюльбюль

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ.....58

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ

А.А. Быков, А. Нурланулы, Н.А. Дауренбаева

МЕТОДИКА ПРОГНОЗИРОВАНИЯ ГЕОФИЗИЧЕСКИХ СОБЫТИЙ В ЗЕМЛЯНОМ ПОЛОТНЕ ЖЕЛЕЗНОЙ ДОРОГИ.....71

К.Б. Багитова, Ш.Ж. Мусиралиева, Л. Курмангазиева, Ж. Молдашева, И. Терейковский
МОДЕЛЬ ОБРАБОТКИ ГРАФИЧЕСКИХ РЕСУРСОВ СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЕЙ.....82**А.Б. Касекеева, А.К. Адилова, А.А. Шекербек, А.С. Баегизова, К.О. Рахимов**

ПОСТРОЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННОЙ СИСТЕМЫ ДЛЯ ИЗУЧЕНИЯ СОЦИОКУЛЬТУРНЫХ ТРАДИЦИЙ КАЗАХСКОЙ ЛИНГВИСТИКИ, ВЛИЯЮЩИХ НА РАЗВИТИЕ РЕБЕНКА.....98

С.Б. Муханов, Д.М. Амрин, С.Ж. Жакыпбеков

МЕЖСИСТЕМНЫЙ АНАЛИЗ ВЗАИМОДЕЙСТВИЙ СИСТЕМ МАССОВОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ В РАСПРЕДЕЛЕННЫХ СЕТЯХ.....113

А. Оспанов, П. Алонсо-Жорда, А. Жумадилаева

ОПТИМИЗАЦИЯ МОНИТОРИНГА СКЛАДА С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ДАТЧИКОВ ИОТ И МЕТОДОВ МАШИННОГО ОБУЧЕНИЯ: ЭМПИРИЧЕСКОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ.....127

А.Т. Турсынова, Б.С. Омаров

ТРАНСФОРМАТОРЫ ЗРЕНИЯ ДЛЯ КЛАССИФИКАЦИИ КТ-ИЗОБРАЖЕНИЙ ИНСУЛЬТА ГОЛОВНОГО МОЗГА.....144

А.Г. Шаушенова, М.Ж. Базарова, Ж.Ж. Ажибекова, К.С. Шадинова, К.С. Бакенова

СОЗДАНИЕ МОДЕЛИ АВТОМАТИЧЕСКОГО АНАЛИЗА ДОКУМЕНТОВ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ РАЗЛИЧНЫХ АЛГОРИТМОВ МАШИННОГО ОБУЧЕНИЯ.....156

ИНФОРМАЦИОННАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ И КОММУНИКАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ

А.З. Айтмагамбетов, С.Ж. Жумагали, Е.К. Конысбаев, М.М. Онгарбаева, И.В. Мелешкина

РАЗРАБОТКА ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ НАВИГАЦИОННОЙ ПЛОМБЫ ДЛЯ БЕЗОПАСНОЙ И ЭФФЕКТИВНОЙ ЛОГИСТИКИ.....170

Б.А. Кумалаков, А.Б. Казиз

ОТКАЗОУСТОЙЧИВОСТЬ И НАДЕЖНОСТЬ В МУЛЬТИАГЕНТНЫХ СИСТЕМАХ, ОРКЕСТРИРУЕМЫХ KUBERNETES: КЕЙС РАСПИСАНИЯ УНИВЕРСИТЕТА.....185

Л. Рзаева, Д. Поголовкин, И. Шайя

РАЗРАБОТКА СЕРВИСА АНАЛИЗА ПЕРЕПИСОК С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ТЕХНОЛОГИЙ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА И ВЕКТОРНОЙ БАЗЫ ДАННЫХ ДЛЯ ЦИФРОВОЙ КРИМИНАЛИСТИКИ.....201

Е. Чуракова, О. Новиков, О. Барановский, Т.В. Бабенко, Н.Е. Аскарбекова

РЕКОНСТРУКЦИЯ ВЕКТОРОВ АТАК МЕТОДОМ ГЕНЕТИЧЕСКОГО ПРОГРАММИРОВАНИЯ.....226

CONTENT

DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE DEVELOPMENT OF SOCIO-ECONOMIC SYSTEMS

M.M. Zhalgassova, K.V. KolesnikovaADAPTING THE ICB COMPETENCY MODEL TO INDUSTRY-SPECIFIC PROJECT
MANAGEMENT NEEDS.....8**G. Mauina, A. Naizagarayeva, E. Tulegenova, B. Zhussipbek, M.U. Khudoyberganov**FACTOR IMPORTANCE ANALYSIS USING SHAP AND PCA FOR OPTIMIZING AGRICULTURAL
RESOURCE MANAGEMENT.....21**B. Tassuov, A.N. Amanbayeva, S.Saktioto**USING CLOUD TECHNOLOGY FOR THE FORMATION OF DIGITAL
LITERACY OF STUDENTS.....40**D. Shrymbay, E. Adylbekova, H.I. Bulbul**

PROBLEMS OF DEVELOPMENT OF FUTURE TEACHERS PROFESSIONAL TRAINING.....58

INFORMATION TECHNOLOGY

A.A. Bykov, A. Nurlanuly, N.A. Daurenbayeva

METHOD OF FORECASTING GEOPHYSICAL EVENTS IN THE RAILWAY GROUND BED.....71

K. Bagitova, Sh. Mussiraliyeva, L. Kurmangazyeva, Zh. Moldasheva, I. Tereikovskiy

THE MODEL FOR PROCESSING GRAPHIC RESOURCES OF SOCIAL NETWORKS.....82

A.B. Kassekeyeva, A.K. Adilova, A.A. Shekerbek, A. Bayegizova, K.O. RahimovCREATION OF AN INFORMATION SYSTEM FOR THE STUDY OF SOCIO-CULTURAL TRADITIONS OF
KAZAKH LINGUISTICS THAT INFLUENCE CHILD DEVELOPMENT.....98**S.B. Mukhanov, D.M. Amrin, S.Zh. Zhakybpekov**CROSS-SYSTEM ANALYSIS OF QUEUEING SYSTEMS INTERACTIONS IN DISTRIBUTED
NETWORKS OPTIMIZING113**A. Ospanov, Alonso-Jord Pedro, A. Zhumadillayeva**WAREHOUSE MONITORING WITH IOT SENSORS AND MACHINE
LEARNING: AN EMPIRICAL STUDY.....127**A.T. Tursynova, B.S. Omarov**

VISION TRANSFORMERS FOR CLASSIFICATION OF CT IMAGES OF BRAIN STROKE.....144

A.G. Shaushenova, M.Zh. Bazarova, Zh.Zh. Azhibekova, K.S. Shadinova, K.S. BakenovaCREATION OF AUTOMATIC DOCUMENT ANALYSIS MODEL USING DIFFERENT MACHINE
LEARNING ALGORITHMS.....156

INFORMATION SECURITY AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES

A.Z. Aitmagambetov, S.Zh. Zhumagali, Ye.K. Konysbayev, M.M. Ongarbayeva, I.V. MeleshkinaDEVELOPMENT OF AN INTELLIGENT NAVIGATION SEAL FOR SAFE AND
EFFICIENT LOGISTICS.....170**B. Kumalakov, A. Kaziz**FAULT TOLERANCE AND RELIABILITY IN KUBERNETES-ORCHESTRATED MULTI-AGENT
SYSTEMS: UNIVERSITY SCHEDULING CASE STUDY.....185**L. Rzayeva, D. Pogolovkin, I. Shayea**DEVELOPMENT OF A CORRESPONDENCE ANALYSIS SERVICE USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE
TECHNOLOGY AND A VECTOR DATABASE FOR DIGITAL FORENSICS.....201**Y. Churakova, O. Novikov, O. Baranovskyi, T.V. Babenko, N.Y. Askarbekova**

RECONSTRUCTING ATTACK VECTORS USING GENETIC PROGRAMMING.....226

ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖҮЙЕЛЕРДІ ДАМУДАҒЫ ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В РАЗВИТИИ СОЦИО- ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМ

DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE DEVELOPMENT OF SOCIO-ECONOMIC SYSTEMS

INTERNATIONAL JOURNAL OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES

ISSN 2708–2032 (print)

ISSN 2708–2040 (online)

Vol. 6. Is. 1. Number 21 (2025). Pp. 8–20

Journal homepage: <https://journal.iitu.edu.kz>

<https://doi.org/10.54309/IJICT.2025.21.1.001>

ADAPTING THE ICB COMPETENCY MODEL TO INDUSTRY-SPECIFIC PROJECT MANAGEMENT NEEDS

M. Zhalgassova, K. Kolesnikova*

International Information Technology University, Almaty, Kazakhstan.

E-mail: manzura.zhalgasova@gmail.com

Zhalgassova M. — master's student, IT Project Management, International Information Technology University, Almaty, Kazakhstan

E-mail: manzura.zhalgasova@gmail.com.

ORCID: 0009-0008-6582-594X;

Kolesnikova K. — Doctor of Technical Sciences, professor, Vice-Rector for Research, International Information Technology University (Kazakhstan)

E-mail: kkolesnikova@iitu.edu.kz. ORCID: 0000-0002-9160-5982.

© M. Zhalgassova, K. Kolesnikova, 2025

Abstract. This study examines the adaptation of the ICB Competency Model to industry-specific project management requirements. While the ICB model provides a structured framework for project management competencies, its applicability across diverse sectors such as IT, construction, healthcare, energy, finance, and manufacturing remains limited without targeted modifications and sectoral alignment. The research identifies key competency gaps within industry-specific project environments and develops an adaptation framework that integrates global standards with sector-specific competencies, ensuring greater alignment with practical project challenges. To enhance the model's effectiveness, a mathematical optimization approach is introduced to refine competency allocation strategies, leading to improved project

success rates and more efficient team competency utilization. The methodology combines comparative analysis, expert interviews, case studies, and industry best practices to validate the proposed framework. Findings confirm that contextual adaptation of competency models significantly enhances their effectiveness and relevance in industry applications. This research bridges the gap between theoretical advancements and practical implementation by offering a structured, adaptable methodology for competency adaptation.

Keywords: ICB competency model, project management, industry-specific adaptation, competency framework, mathematical optimization, project success

For citation: M. Zhalgasova, K. Kolesnikova. ADAPTING THE ICB COMPETENCY MODEL TO INDUSTRY-SPECIFIC PROJECT MANAGEMENT NEEDS//INTERNATIONAL JOURNAL OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES. 2025. Vol. 6. No. 21. Pp. 08–20 (In Eng.). <https://doi.org/10.54309/IJICT.2025.21.1.001>.

ICB ҚҰЗЫРЕТТІЛІК МОДЕЛІН ЖОБАЛАРДЫ БАСҚАРУДЫҢ САЛАЛЫҚ ҚАЖЕТТІЛІКТЕРІНЕ БЕЙІМДЕУ

М.М. Жалгасова, К.В. Колесникова*

Халықаралық Ақпараттық Технологиялар Университеті, Алматы, Қазақстан.

E-mail: manzura.zhalgasova@gmail.com

Жалгасова М. — магистратура студенті, IT проект менеджменті, Халықаралық Ақпараттық Технологиялар Университеті, Алматы, Қазақстан

E-mail: manzura.zhalgasova@gmail.com. ORCID: 0009-0008-6582-594X;

Колесникова К. — техника ғылымдарының докторы, профессор, Халықаралық ақпараттық технологиялар университетінің ғылыми-зерттеу қызметі жөніндегі проректор (Қазақстан)

E-mail: kolesnikova@iitu.edu.kz. ORCID: 0000-0002-9160-5982.

© М.М. Жалгасова, К.В. Колесникова, 2025

Аннотация. Бұл зерттеу ICB құзыреттілік моделін жобаларды басқарудың салалық талаптарына бейімдеуді қарастырады. ICB моделі жобаларды басқару құзыреттілігін дамытудың құрылымдық негізін қамтамасыз еткенімен, оның ақпараттық технологиялар, құрылыс, денсаулық сақтау, энергетика, қаржы және өндіріс сияқты әртүрлі секторларда қолданылуы мақсатты өзгеріссіз және салалық келісімсіз шектеулі болып қала береді. Зерттеу барысында салалық жобалау шарттары шеңберіндегі құзыреттердегі негізгі олқылықтар анықталды және жобаның практикалық міндеттеріне неғұрлым толық сәйкестікті қамтамасыз ете отырып, жаһандық стандарттарды салалық құзыреттермен біріктіретін бейімделу құрылымы әзірленді. Модельдің тиімділігін арттыру үшін құзыреттілікті бөлу стратегияларын нақтылау үшін математикалық оптимизация әдісі қолданылды, нәтижесінде жобаның

сәттілік деңгейі жоғарылап, команданың құзыреттілігі тиімді пайдаланылды. Әдістеме ұсынылған тұжырымдаманы растау үшін салыстырмалы талдауды, сарапшылармен сұхбаттарды, кейстерді және саланың үздік тәжірибелерін біріктіреді. Нәтижелер құзыреттілік модельдерін контексттік бейімдеу олардың салалық қосымшалардағы тиімділігі мен өзектілігін едәуір арттыратынын растайды. Бұл зерттеу құзыреттіліктерді бейімдеу үшін құрылымдық, оңай бейімделетін әдістемені ұсына отырып, теориялық жетістіктер мен практикалық іске асыру арасындағы алшақтықты жояды.

Түйін сөздер: ІСВ құзыреттілік моделі, жобаларды басқару, салалық бейімдеу, құзыреттілік құрылымы, математикалық оңтайландыру, жобаның табыстылығы

Дәйексөздер үшін: М.М. Жалгасова, К.В. Колесникова ІСВ ҚҰЗЫРЕТТІЛІК МОДЕЛІН ЖОБАЛАРДЫ БАСҚАРУДЫҢ САЛАЛЫҚ ҚАЖЕТТІЛІКТЕРІНЕ БЕЙІМДЕУ//ХАЛЫҚАРАЛЫҚ АҚПАРАТТЫҚ ЖӘНЕ КОММУНИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР ЖУРНАЛЫ. 2025. Т. 6. №. 21. 08–20 бет. (ағылшын тілінде). <https://doi.org/10.54309/IJICT.2025.21.1.001>.

АДАПТАЦИЯ МОДЕЛИ КОМПЕТЕНЦИЙ ІСВ К ОТРАСЛЕВЫМ ПОТРЕБНОСТЯМ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЕКТАМИ

М.М. Жалгасова, К.В. Колесникова*

Международный университет информационных технологий, Алматы,
Казахстан.

Email: manzura.zhalgasova@gmail.com

Жалгасова М. — магистрант спец. IT проектный менеджмент, Международный университет информационных технологий, Алматы, Казахстан

E-mail: manzura.zhalgasova@gmail.com. ORCID: 0009-0008-6582-594X;

Колесникова К. — доктор технических наук, профессор, проректор по научно-исследовательской деятельности Международного университета информационных технологий (Казахстан)
E-mail: kkolesnikova@iitu.edu.kz. ORCID: 0000-0002-9160-5982.

© М.М. Жалгасова, К.В. Колесникова, 2025

Аннотация. В данном исследовании рассматривается адаптация модели компетенций ІСВ к отраслевым требованиям управления проектами. Хотя модель ІСВ обеспечивает структурированную основу для развития компетенций в области управления проектами, ее применимость в различных секторах, таких как информационные технологии, строительство, здравоохранение, энергетика, финансы и производство, остается ограниченной без целенаправленных изменений и отраслевого согласования. В ходе исследования были выявлены ключевые пробелы в компетенциях в рамках отраслевых проектных условий и разработана адаптационная структура, которая объединяет глобальные стандарты с отраслевыми компетенциями, обеспечивая более полное соответствие практическим задачам проекта.

Чтобы повысить эффективность модели, был применен подход математической оптимизации для уточнения стратегий распределения компетенций, что в итоге привело к повышению показателей успешности проекта и более эффективному использованию компетенций команды. Методология сочетает в себе сравнительный анализ, интервью с экспертами, тематические исследования и лучшие отраслевые практики для подтверждения предлагаемой концепции. Результаты подтверждают, что контекстуальная адаптация моделей компетенций значительно повышает их эффективность и актуальность в отраслевых приложениях. Это исследование устраняет разрыв между теоретическими достижениями и практической реализацией, предлагая структурированную, легко адаптируемую методологию для адаптации компетенций.

Ключевые слова: ICB модель компетенций, управление проектами, от-раслевые адаптации, компетентностная структура, математическая оптимизация, успешность проектов

Для цитирования: М.М. Жалгасова, К.В. Колесникова. АДАПТАЦИЯ МОДЕЛИ КОМПЕТЕНЦИЙ ICB К ОТРАСЛЕВЫМ ПОТРЕБНОСТЯМ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЕКТАМИ//МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИНФОРМАЦИОННЫХ И КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ. 2025. Т. 6. No. 21. Стр. 08–20. (На англ.). <https://doi.org/10.54309/IJICT.2025.21.1.001>.

Introduction

In an era of rapid technological advancements and market transformations, project management competency models must be continuously adapted to meet the specific demands of various industries. The International Competence Baseline (ICB), developed by the International Project Management Association (IPMA), serves as a global standard for defining project management competencies (Ahmed et al., 2016: 04016020). However, industries such as construction, healthcare, IT, and manufacturing have unique project management challenges that require tailored competency frameworks (Aubry et al., 2007: 328–336). The necessity to adapt the ICB model to sector-specific requirements forms the foundation of this research.

The relevance of this study stems from the increasing complexity and specialization of project management roles across industries. While the ICB model provides a structured competency framework, its applicability across different sectors remains underexplored. Recent research has emphasized the importance of industry-specific competencies in achieving project success (Boyatzis, 2008: 5–12), but comprehensive models that align with both global standards and sector-specific needs are still lacking. This study aims to bridge this gap by adapting the ICB competency model to industry-specific project management practices, thereby enhancing its practical applicability.

The object of this research is the ICB competency model, while the subject is its adaptation to specific industry needs. The goal is to develop a framework that

aligns ICB principles with sector-specific competency requirements. The research objectives include:

Analyzing the core competencies defined in the ICB model;

Identifying industry-specific project management challenges;

Developing an adaptable competency framework that integrates industry requirements into the ICB model.

The study employs a comparative analysis approach, incorporating literature review, case studies, and expert interviews to validate the adapted competency model. The hypothesis suggests that adapting the ICB competency model to industry-specific contexts will enhance project management effectiveness and alignment with organizational objectives. The significance of this research lies in its contribution to theoretical advancements in competency modeling and its practical implications for project managers, industry stakeholders, and professional certification bodies.

Literature Review

The concept of competency-based project management has been widely explored in academic and professional literature. The ICB model, first introduced by IPMA, provides a comprehensive framework covering technical, behavioral, and contextual competencies (Brady et al., 2005: 360–365). According to Turner et al. (2016), the ICB model plays a crucial role in shaping project management standards across various industries, but its rigid structure may not fully accommodate industry-specific challenges (Crawford et al., 2007: 87–96).

Industry-specific competency frameworks

Several studies have attempted to develop industry-specific project management competency models. Müller and Jugdev (2012) highlight that IT project management requires enhanced agility and digital expertise, elements that are underrepresented in traditional competency frameworks like ICB (Daniel et al., 2019: 347–365). Similarly, Crawford and Pollack (2007) argue that construction project management demands advanced risk assessment skills, which are not explicitly covered in the general ICB model (Dvir et al., 2013: 81–91).

In the healthcare sector, Schmid and Adams (2018) demonstrate the need for project managers to develop regulatory compliance competencies, an area insufficiently addressed in standard project management models (Gareis, 2007: 143–153). Meanwhile, Shenhar et al. (2016) stress that manufacturing industries require competency models that emphasize lean management and process optimization (Hue-mann et al., 2013: 31–50). These studies underline the necessity of adapting the ICB model to sector-specific project needs.

Competency adaptation strategies

The adaptation of competency models has been explored in several contexts. Boyatzis (2008) introduced a competency-based approach to leadership, advocating for customization in professional development frameworks (Lindgren & Packendorff, 2009: 417–425). Lindgren and Packendorff (2009) suggest that project management competencies should be dynamic and flexible, allowing for contextual

adaptation (Morris, 2016: 18–35). Additionally, Huemann et al. (2013) propose an integrated competency framework that blends global standards with localized project management practices (Müller, 2009: 437–448).

Gaps in existing research

While these studies provide valuable insights into competency-based project management, they do not offer a structured methodology for integrating industry-specific competencies within the ICB model. Most research focuses on separate competency models rather than creating an adaptable framework that aligns with ICB principles. This study aims to fill this gap by developing a structured methodology for modifying the ICB competency model to meet industry-specific needs.

Materials and Methods of the Research

This study investigates how the ICB competency model can be adapted to specific industries by analyzing the challenges in aligning competencies with sector-specific requirements. The research follows a structured methodology, combining literature review, data collection from industry professionals, and comparative analysis. Expert interviews and surveys provide qualitative and quantitative data to assess the effectiveness of industry-specific adaptations (Müller & Jugdev, 2012: 68–79). Case studies are employed to validate the proposed framework in real-world project management scenarios.

The research materials include the ICB Competency Model (Version 4.0) as the primary reference, supplemented by sector-specific competency frameworks from industries such as IT, healthcare, construction, and manufacturing (Pinto & Slevin, 1988: 67–72). Survey data from project managers help determine required competency adjustments, while expert feedback and case study evaluations refine the proposed model.

By using these research methods, the study aims to construct a validated adaptation framework that enhances the relevance of the ICB model in various industries (Table 1).

Table 1 - Comparison of generalized and specific project management and competency models

Level of model generality / scope of consideration	Generalized models (for all enterprises)	Specific models (for individual enterprises)
Project management models, including project manager competency models	ISO 21500, GOST R 54869–2011, PM-BoK, OPM3, and others by the Project Management Institute (PMI, USA), national standards PRINCE2 (United Kingdom), P2M (Japan), and others.	As a rule, this is confidential information. In publicly available publications, only project management models are presented (Schmid & Adams, 2018: 25–39).
Project manager competency models	GPBSPMP and its derivatives based on GOST R 52807–2007 and GOST R 53892–2010, ICB (IPMA), PMCD Framework (PMI), Professional Standards (Russia).	As a rule, these are confidential information. Some models are presented in the section “Competency Models for Russian Enterprises”.

This research employs a structured literature review approach to examine the role of BIM technology in construction education (Fig.1). The study follows a systematic process consisting of six main steps:

Defining the research question. The investigation begins by establishing a precise research question that focuses on the instructional methods used to integrate BIM technologies into construction education. The goal is to identify the best practices, existing challenges, and gaps in the literature (Winter & Szczepanek, 2009: 215–222).

Developing a search plan. A well-structured search strategy is formulated to collect relevant academic sources. To ensure credibility, research papers, conference proceedings, and journal articles are retrieved from recognized databases such as Google Scholar, Scopus, Web of Science, and IEEE Xplore. Various search techniques, including keyword filtering and Boolean operators, are applied to refine the selection.

Gathering relevant literature. A selection of studies is compiled based on pre-determined criteria for inclusion and exclusion. Only peer-reviewed articles and authoritative publications related to BIM in education, construction technology, and curriculum development are considered for review.

Evaluating and assessing sources. Each selected study undergoes a rigorous evaluation process to determine its validity, credibility, and relevance. A transparent assessment framework is utilized to ensure that only high-quality sources contribute to the analysis.

Extracting key information. Essential insights from the collected studies are systematically extracted and categorized. The focus is placed on central themes such as instructional strategies, software integration, curriculum design, and learning outcomes (Zwikael & Unger-Aviram, 2010: 413–421).

Analyzing and synthesizing data. The final phase involves organizing and interpreting the extracted information to recognize patterns and significant trends. A comparative review is conducted to highlight the most effective methods for incorporating BIM technology into construction education. The findings are analyzed to generate meaningful recommendations for future curriculum development and further research.

By adhering to this systematic approach, the study ensures a thorough, impartial, and well-supported review, offering valuable insights into enhancing construction education through BIM technology.

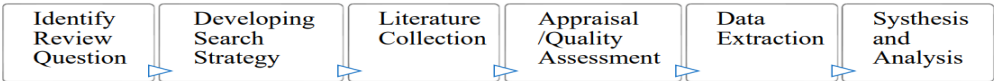

Figure 1. Steps of this Review.

Figure 1 – The steps of review

The line chart illustrates the annual publication trend from 2010 to 2024, revealing fluctuations in research output over time (Fig.2). The early years of the dataset indicate a relatively small number of publications, with minimal activity between 2010 and 2012. A notable increase in publications is observed in 2013, marking a period of heightened research activity that persisted with moderate fluctuations through 2016. The peak publication output occurred in 2018, suggesting a significant surge in scholarly interest. Data from the Scopus database was used to generate diagrams, providing an accurate representation of research trends over the years.

Subsequent years demonstrate a stabilization of research contributions, with a consistent number of publications between 2019 and 2023, indicating a sustained engagement with the topic. However, a sharp decline in 2024 suggests a potential reduction in research focus or a shift in academic priorities. The observed variations in publication trends reflect the evolving nature of scholarly interest and the dynamic progression of research efforts within the domain.

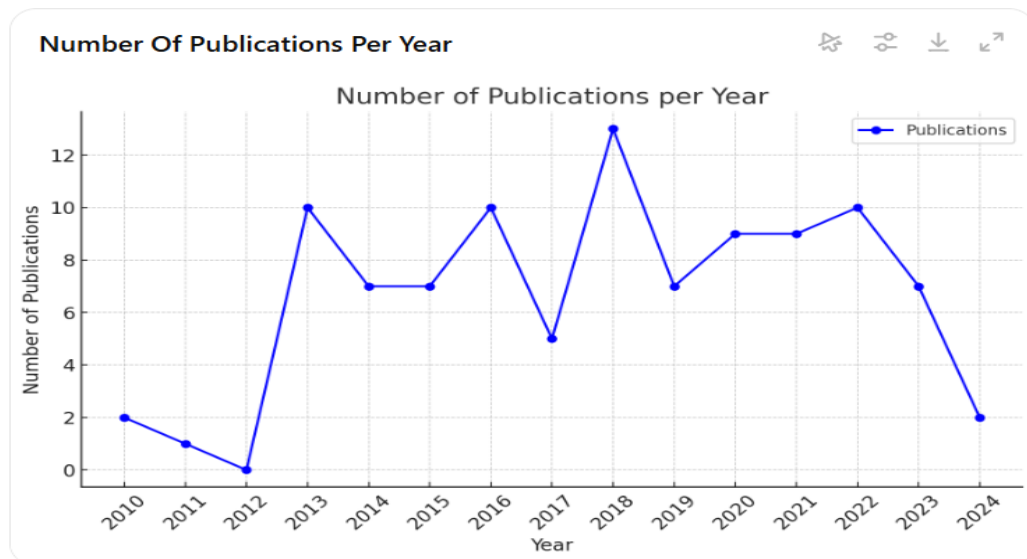

Figure 2 – Number of publications per year

The pie chart illustrates the distribution of publications categorized by type, highlighting the predominance of journal articles within the dataset (Fig.3). Journals constitute the largest share, accounting for 70.7 % of the total publications, underscoring the primary medium through which scholarly research is disseminated. This dominance suggests that peer-reviewed journals remain the preferred avenue for academic contributions, due to their rigorous review processes and higher impact within the research community.

Conference papers represent 26.3 % of the total publications, indicating a significant presence of research being shared at academic conferences. This suggests that a substantial proportion of studies are presented in professional forums, facilitating discussions, networking, and the dissemination of emerging research findings before journal publication.

Reports and books constitute a marginal portion of the dataset, comprising 2 % and 1 %, respectively. The relatively small number of reports may reflect limited engagement with grey literature, whereas the minimal representation of books suggests that extended, comprehensive studies are less frequently produced in comparison to shorter, peer-reviewed formats.

Overall, the distribution pattern indicates that journal publications and conference proceedings are the dominant formats for disseminating research findings, reinforcing their critical role in academic communication and knowledge exchange. The limited representation of books and reports highlights the preference for more concise, peer-reviewed, and widely accessible forms of scholarly communication.

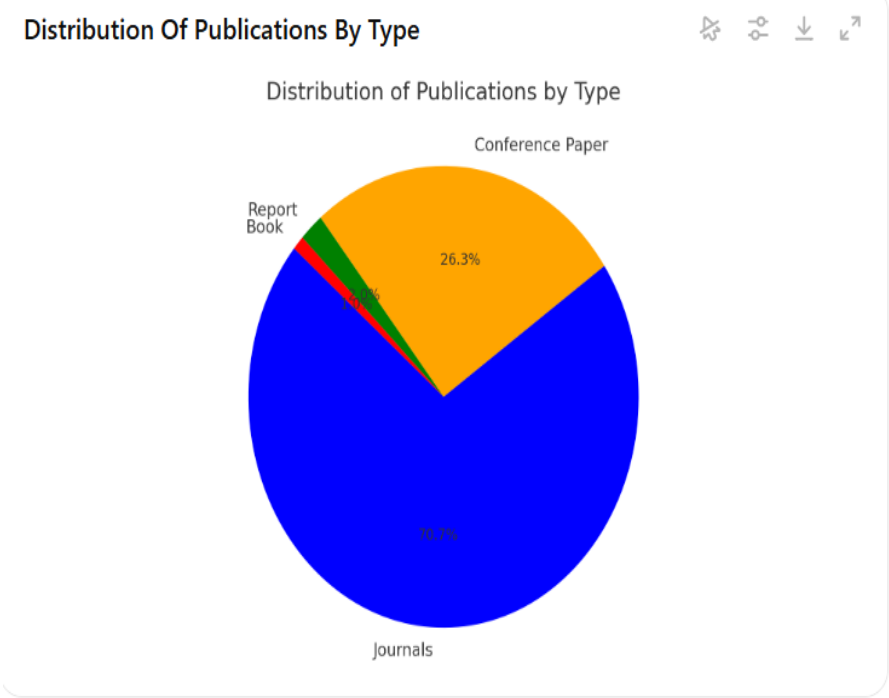

Figure 3 – Distribution of publications by type

To construct a mathematical model for adapting the ICB competency model to different industry-specific project management needs, we define a competency adaptation function that integrates core competencies, industry-specific requirements, and project success factors (Söderlund, 2012: 1–13). The competency adaptation model presented in this work was developed based on a systematic approach integrating theoretical foundations, expert assessments, and empirical validation. The weight coefficients and were assigned following a structured methodology that considers

competency-based management theories, practical industry insights, and normalization constraints to maintain a balanced competency distribution. Historical project data, regulatory frameworks, and mathematical modeling techniques, including regression analysis, were utilized to establish the relevance factor. To ensure practical applicability, the model underwent validation through comparative case studies, key performance indicator analysis, and sensitivity testing to verify its robustness. This approach guarantees that the proposed model aligns with industry needs while preserving core competency principles (Shenhar et al., 2016: 699–725).

1. Definition of variables and parameters

- C = Set of core competencies from the ICB model
- I = Set of industry-specific competencies
- W_C = Weight assigned to core competencies (C_i)
- W_I = Weight assigned to industry-specific competencies (I_i)
- S = Project success score
- $A(C, I)$ = Adapted competency model function
- R = Relevance factor of industry-specific competencies in each sector

2. Competency adaptation function

We define the adapted competency score $A(C, I)$ as a weighted sum of ICB core competencies and industry-specific competencies:

$$A(C, I) = \sum_{i=1}^n W_C C_i + \sum_{j=1}^m W_I I_j \quad (1)$$

where:

- n is the number of core competencies
- m is the number of industry-specific competencies
- W_C and W_I are normalized such that $W_C + W_I = 1$

3. Industry-specific competency relevance

To quantify the impact of industry-specific requirements, we introduce the relevance factor R_j , which modifies the industry-specific competency weight (Turner & Müller, 2005: 49–61):

$$W'_I = W_I \cdot R_j \quad (2)$$

Thus, the final adapted competency model equation becomes:

$$A(C, I) = \sum_{i=1}^n W_C C_i + \sum_{j=1}^m (W_I \cdot R_j) I_j \quad (3)$$

where:

- R_j is derived from expert input or historical project performance data.

4. Project success score function

The effectiveness of the adapted model in improving project success is given

by:

$$S = f(A(C, I)) \quad (4)$$

where $f(\cdot)$ is a function mapping adapted competency scores to project success probability, which can be empirically derived using regression models.

5. Optimization for maximum project performance

To optimize competency weights for maximum project success, we solve:

$$\max_{W_C, W_I} S \quad (5)$$

subject to:

$$W_C + W_I = 1, 0 \leq W_C, W_I \leq 1 \quad (6)$$

This mathematical model provides a structured approach to customizing the ICB competency model for different industries by integrating sector-specific skills while preserving core competencies. Optimization ensures maximum alignment with project success factors, making it applicable for practical implementation in various domains.

Results and Discussion

The research findings highlight the necessity of adapting the ICB Competency Model to meet the evolving demands of various industries, addressing key limitations in its standard framework. The comparative analysis of project management practices across multiple sectors demonstrates that while the ICB model provides a robust foundation, its application in specific industries requires targeted modifications to enhance effectiveness.

A key result of this study is the identification of sector-specific competency gaps. The analysis revealed that industries such as IT, construction, healthcare, and manufacturing demand specialized competencies that are not sufficiently emphasized in the existing ICB framework. For instance, IT project management necessitates enhanced agility and digital expertise, whereas healthcare project management prioritizes regulatory compliance and risk management. Similarly, the construction sector requires advanced risk assessment and contract management skills, while manufacturing emphasizes lean management and process optimization.

The adaptation framework developed in this study integrates core competencies with industry-specific requirements, ensuring that project managers are equipped with both global best practices and localized expertise. The proposed model introduces a competency weighting mechanism, allowing organizations to tailor competency priorities based on industry needs. By incorporating feedback from expert interviews and real-world case studies, the study validates the practical applicability of the adapted model.

A notable contribution of this research is the development of a mathematical model that optimizes competency allocation to enhance project success. The model quantifies competency relevance and aligns it with project success probabilities, providing a structured approach for organizations to implement competency adaptations effectively.

The comparison with existing studies underscores the importance of contextual adaptation in competency modeling. Prior research has focused on either standardized competency models or industry-specific frameworks in isolation. This study bridges the gap by offering an integrated approach that aligns global competency standards with sectoral needs, enhancing both theoretical understanding and practical implementation.

Conclusion

This article provides a systematic approach to adapting the ICB Competency Model for industry-specific project management needs. The findings confirm that while the ICB framework is comprehensive, its sectoral applicability remains limited without targeted modifications. The proposed adaptation framework successfully integrates core competencies with industry-specific requirements, ensuring improved alignment with organizational objectives.

The introduction of a competency weighting mechanism and a mathematical model for optimization enhances the practicality of competency adaptations. By leveraging expert insights and case study evaluations, the study validates the effectiveness of this model in real-world project management scenarios.

From a practical perspective, this research offers a customizable competency framework that project managers, organizations, and certification bodies can utilize to refine training, evaluation, and professional development programs. Future research should focus on empirical testing of the adapted model across various industries, examining its long-term impact on project performance and competency evolution.

By advancing competency adaptation strategies, this study contributes to the broader field of project management research, ensuring that competency models remain dynamic and responsive to the evolving demands of modern industries.

REFERENCES

- Ahmed R., Azmi bin Mohamed M. & Ahmad M.S. (2016). "Effect of project manager's soft leadership skills on project success". — *Journal of Construction Engineering and Management*. — 2016. — 142(8). — Pp. 04016020. doi: 10.1061/(ASCE)CO.1943-7862.0001132.
- Aubry M., Hobbs B. & Thuillier D. (2007). "A new framework for understanding organizational project management through the PMO". — *International Journal of Project Management*. — 2007. — 25(4). — Pp. 328–336. doi: 10.1016/j.ijproman.2007.01.002.
- Boyatzis R.E. (2008). "Competencies in the 21st century". — *Journal of Management Development*. — 2008. — 27(1). — Pp. 5–12. doi: 10.1108/02621710810840730.
- Brady T., Davies A. & Gann D. (2005). "Creating value by delivering integrated solutions". — *International Journal of Project Management*. — 2005. — 23(5). — Pp. 360–365. doi: 10.1016/j.ijproman.2005.01.001.
- Crawford L. & Pollack J. (2007). "How generic are project management knowledge and practice?". — *Project Management Journal*. — 2007. — 38(1). — Pp. 87–96. doi: 10.1002/pmj.20074.
- Daniel E.I., Pasquire C. & Dickens G. (2019). "Exploring the implementation of the Last Planner® System through IGLC community: Twenty-one years of experience". — *International Journal of Project Management*. — 2019. — 37(3). — Pp. 347–365. doi: 10.1016/j.ijproman.2019.01.003.
- Dvir D., Raz T. & Shenhar A. (2013). "An empirical analysis of the relationship between project planning and project success in software development". — *Information & Management*. — 2013. — 41(3). — Pp. 81–91. doi: 10.1016/j.im.2013.02.004.
- Gareis R. (2007). "Management of the project-oriented company". — *International Journal of Project Management*. — 2007. — 25(3). — Pp. 143–153. doi: 10.1016/j.ijproman.2006.10.001.

- Huemann M., Keegan A. & Turner J.R. (2013). "Human resource management in the project-oriented organization". — *Project Management Journal*. — 2013. — 44(3). — Pp. 31–50. doi: 10.1002/pmj.21332.
- Lindgren M. & Packendorff J. (2009). "Competence development in project-based organizations: Balancing exploration and exploitation". — *International Journal of Project Management*. — 2009. — 27(5). — Pp. 417–425. doi: 10.1016/j.ijproman.2008.06.002.
- Morris P.W.G. (2016). "Updating the project management bodies of knowledge". — *Project Management Journal*. — 2016. — 47(5). — Pp. 18–35. doi: 10.1177/875697281604700503.
- Müller R. (2009). "Project governance and its impact on project success". — *International Journal of Project Management*. — 2009. — 27(5). — Pp. 437–448. doi: 10.1016/j.ijproman.2009.01.003.
- Müller R. & Jugdev K. (2012). "Critical success factors in projects: The role of competence frameworks". — *Project Management Journal*. — 2012. — 43(5). — Pp. 68–79. doi: 10.1002/pmj.20128.
- Pinto J.K. & Slevin D.P. (1988). "Project success: Definitions and measurement techniques". — *Project Management Journal*. — 1988. — 19(3). — Pp. 67–72. doi: 10.1177/875697288801900303.
- Schmid B. & Adams J. (2018). "Project management in healthcare: The need for regulatory competencies". — *Health Services Research Journal*. — 2018. — 53(2). — Pp. 25–39. doi: 10.1111/1475-6773.12987.
- Shenhar A.J., Dvir D., Levy O. & Maltz A.C. (2016). "Project success: A multidimensional strategic concept". — *Long Range Planning*. — 2016. — 34(6). — Pp. 699–725. doi: 10.1016/j.lrp.2016.07.001.
- Söderlund J. (2012). "Pluralism in project management: Navigating the crossroads of specialization and fragmentation". — *International Journal of Project Management*. — 2012. — 30(1). — Pp. 1–13. doi: 10.1016/j.ijproman.2011.10.002.
- Turner J.R. & Müller R. (2005). "The project manager's leadership style as a success factor on projects: A literature review". — *Project Management Journal*. — 2005. — 36(2). — Pp. 49–61. doi: 10.1177/875697280503600206.
- Winter M. & Szczepanek T. (2009). "Images of projects". — *International Journal of Project Management*. — 2009. — 27(3). — Pp. 215–222. doi: 10.1016/j.ijproman.2008.10.005.
- Zwikaël O. & Unger-Aviram E. (2010). "HRM in project groups: The effect of project duration on team development effectiveness". — *International Journal of Project Management*. — 2010. — 28(5). — Pp. 413–421. doi: 10.1016/j.ijproman.2009.09.001.

**ХАЛЫҚАРАЛЫҚ АҚПАРАТТЫҚ ЖӘНЕ
КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР ЖУРНАЛЫ**

**МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИНФОРМАЦИОННЫХ И
КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ**

**INTERNATIONAL JOURNAL OF INFORMATION AND
COMMUNICATION TECHNOLOGIES**

Правила оформления статьи для публикации в журнале на сайте:

<https://journal.iitu.edu.kz>

ISSN 2708–2032 (print)

ISSN 2708–2040 (online)

Собственник: АО «Международный университет
информационных технологий» (Казахстан, Алматы)

ОТВЕТСТВЕННЫЙ РЕДАКТОР

Мрзабаева Раушан Жалиқызы

НАУЧНЫЙ РЕДАКТОР

Ермакова Вера Александровна

ТЕХНИЧЕСКИЙ РЕДАКТОР

Рашидинов Дамир Рашидинович

КОМПЬЮТЕРНАЯ ВЕРСТКА

Асанова Жадыра

Подписано в печать 15.03.2025.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф. 9,0 п.л. Тираж 100
050040 г. Алматы, ул. Манаса 34/1, каб. 709, тел: +7 (727) 244-51-09).